

มาตรฐานคลินิกกายภาพบำบัด ตรวจอนุญาต

นิยาม

กายภาพบำบัด หมายถึง การกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการตรวจประเมิน การวินิจฉัย และการบำบัดความบกพร่องของร่างกาย ซึ่งเกิดเนื่องจากภาวะของโรคหรือการเคลื่อนไหวที่ไม่ปกติ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การแก้ไขและการฟื้นฟูความเสื่อมสภาพความพิการของร่างกายและจิตใจ ด้วยวิธีการทางกายภาพบำบัด หรือการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่รัฐมนตรีประกาศให้เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์กายภาพบำบัด

คลินิกกายภาพบำบัด เป็นสถานพยาบาลที่จัดให้บริการด้านกายภาพบำบัด และดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ สาขากายภาพบำบัด

ผู้ขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ สาขากายภาพบำบัด ต้องเป็นผู้ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตร เทียบเท่าปริญญาสาขากายภาพบำบัด จากสถาบันการศึกษาที่คณะกรรมการวิชาชีพสาขากายภาพบำบัดรับรอง โดยคณะกรรมการวิชาชีพสาขากายภาพบำบัด อาจสอบความรู้ก่อนก็ได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการวิชาชีพสาขากายภาพบำบัดกำหนด สำหรับผู้สำเร็จจากต่างประเทศซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย ต้องได้รับอนุญาตให้ประกอบโรคศิลปะสาขากายภาพบำบัดจากประเทศที่สำเร็จการศึกษาด้วย

เกณฑ์มาตรฐานคลินิกกายภาพบำบัด

1. ลักษณะโดยทั่วไปของสถานพยาบาล

- 1.1 ตั้งอยู่ในทำเลที่สะดวก ปลอดภัย และไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- 1.2 อาคารต้องมั่นคงแข็งแรง ไม่อยู่ในสภาพชำรุดหรือเสี่ยงต่ออันตรายจากการใช้สอย
- 1.3 มีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 20 ตารางเมตร
- 1.4 การสัญจรและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยต้องกระทำได้โดยสะดวก โดยเฉพาะเมื่อเกิด

ภาวะฉุกเฉิน

1.5 ในกรณีใช้พื้นที่ประกอบกิจการสถานพยาบาลในอาคารเดียวกับการประกอบกิจการอื่น ต้องแบ่งสถานที่ให้ชัดเจน และกิจการอื่นนั้นต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลนั้น

1.6 กรณีที่มีการให้บริการของสถานพยาบาลหลายลักษณะหรือหลายสาขารวมอยู่ในอาคารเดียวกัน จะต้องมีการแบ่งสัดส่วนให้ชัดเจน และแต่ละสัดส่วนต้องมีพื้นที่และลักษณะตามมาตรฐานของการให้บริการนั้นๆ

1.7 พื้นที่การประกอบกิจการสถานพยาบาล จะต้องไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกับสถานที่ขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา

1.8 พื้นที่การประกอบกิจการสถานพยาบาล จะต้องไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกันกับการประกอบอาชีพอื่น

1.9 มีแสงสว่างเพียงพอ และเหมาะสมกับลักษณะบริการที่มี

1.10 มีการระบายอากาศที่ดี ไม่มีกลิ่นอับทึบ กรณีที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศต้องติดตั้งพัดลมดูดอากาศระบายออกนอกอาคาร ทั้งนี้ หากมีความสูงฝ้าเพดานน้อยกว่า 2.60 เมตร ผู้ขออนุญาตฯ ต้องแสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่า ระบบระบายอากาศสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.11 บริเวณทั้งภายนอกและภายในต้องสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย

1.12 จัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยอย่างเหมาะสม และมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการและญาติ เช่น มีที่พักคอยของผู้รับบริการจำนวนเหมาะสม

1.13 มีห้องตรวจหรือห้องให้การรักษาเป็นสัดส่วนและมิดชิด

1.14 มีระบบควบคุมการติดเชื้อที่เหมาะสม ตรวจสอบการทำความสะอาด และทำให้เครื่องมือปราศจากเชื้อ ในห้องบำบัดรักษา หรือในบริเวณที่มีงานหัตถการ อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ต้องสัมผัสกับผู้ป่วย ต้องได้รับการทำความสะอาดและการทำลายเชื้อหรือทำให้ปราศจากเชื้ออย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไปสู่ผู้รับบริการ ดังนั้นบุคลากรผู้ให้บริการจึงต้องทราบวิธีการทำลายเชื้อหรือทำให้เครื่องมือต่างๆ ปราศจากเชื้อ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับชนิด ประเภท และลักษณะการใช้เครื่องมือ โดยสถานพยาบาลควรมีแนวทางการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อที่ดี โดยพิจารณาจากมีการจัดทำคู่มือ หรือแผนภูมิแสดงขั้นตอนการทำความสะอาดและทำให้เครื่องมือปราศจากเชื้อ มีอุปกรณ์ที่ใช้ทำให้เครื่องมือปราศจากเชื้อ รวมทั้งแสดงรายละเอียดของวัสดุ หรืออุปกรณ์ที่ปราศจากเชื้อ เช่น ระบุวัน เดือน ปีที่หนึ่ง วัน เดือน ปีที่เปลี่ยนน้ำยา หรือวัน เดือน ปี ที่ผลิตและหมดอายุใน Disposable set

1.15 มีภาชนะใส่มูลฝอยติดเชื้อ (ใช้ถุงสีแดง เขียนข้อความ “ขยะติดเชื้อ”) แยกต่างหากจากภาชนะใส่มูลฝอยทั่วไป และมีการกำจัดอย่างเหมาะสม

1.16 มีเครื่องมือดับเพลิงอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ติดตั้งโดยให้ส่วนบนสุดของตัวเครื่องสูงจากระดับพื้นอาคารไม่เกิน 1.50 เมตร อยู่ในที่มองเห็นสามารถอ่านคำแนะนำการใช้ได้ ตามชนิดและขนาดอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้คือ

1) ในเขตกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมอาคาร พ.ศ.2544 ข้อ 78 และข้อ 79 คือ

- ก) โฟมเคมี ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า 10 ลิตร หรือ
- ข) ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า 4 กิโลกรัม หรือ
- ค) ผงเคมีแห้งขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า 4 กิโลกรัม (10 ปอนด์) หรือ
- ง) เครื่องดับเพลิงอื่นที่มีคุณสมบัติเทียบเท่า

2) ส่วนภูมิภาคให้เป็นไปตามข้อบัญญัติของท้องถิ่นนั้นๆ

1.17 มีห้องน้ำห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะอย่างน้อยหนึ่งห้องกรณีที่สถานพยาบาลตั้งอยู่ในศูนย์การค้า หรือโรงแรม สถานศึกษาอนุญาตให้ใช้ ห้องน้ำห้องส้วมรวมได้

2. การแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อสถานพยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล อัตราค่าบริการพยาบาล ค่าบริการ และสิทธิผู้ป่วย

2.1 มีป้ายชื่อสถานพยาบาลอย่างน้อย 1 ป้าย มีลักษณะดังต่อไปนี้

1) ป้ายมีความกว้าง X ยาว ไม่น้อยกว่า 40 ซม. X 120 ซม.

2) แสดงประเภทและลักษณะถูกต้อง

3) ตัวอักษรเป็นภาษาไทย ตัวอักษรแสดงชื่อสถานพยาบาลมีความสูงไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร ตัวอักษรแสดงประเภท ลักษณะ และเลขที่ใบอนุญาตให้ตั้งสถานพยาบาล มีความสูงไม่น้อยกว่า 5 เซนติเมตร ถ้ามีป้ายชื่อภาษาต่างประเทศด้วย ตัวอักษรแสดงชื่อสถานพยาบาล จะต้องมีความสูงน้อยกว่าภาษาไทย

4) สีพื้นและสีตัวอักษร ถูกต้อง (คลินิกกายภาพบำบัดใช้พื้นสีขาว ตัวอักษรสีชมพู)

2.2 ติดตั้งป้ายชื่อสถานพยาบาลในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจนจากภายนอก

2.3 ชื่อสถานพยาบาลไม่มีข้อความลักษณะชักชวนให้อวดเกินจริง หรืออาจสื่อให้เข้าใจผิด

2.4 ชื่อสถานพยาบาลไม่ซ้ำกันในเขต หรืออำเภอเดียวกัน

2.5 ควรมีข้อความแสดงวัน เวลา ที่ให้บริการไว้โดยเปิดเผย

2.6 ผู้รับอนุญาตต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ประกอบโรคศิลปะสาขากายภาพบำบัด ในที่เปิดเผย และเห็นได้ง่าย ณ สถานพยาบาลแห่งนั้น ดังนี้

1) จัดทำป้ายแสดง ชื่อ และชื่อสกุลของผู้ประกอบโรคศิลปะสาขากายภาพบำบัด พร้อมทั้งระบุเลขที่ใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะ ให้อ่านได้ชัดเจนด้วยอักษรไทยมีความสูงไม่น้อยกว่า 1 เซนติเมตร

2) แสดงรูปถ่ายที่ถ่ายไม่เกิน 1 ปีขนาดความกว้างไม่น้อยกว่า 8 เซนติเมตร ความยาวไม่น้อยกว่า 13 เซนติเมตร

3) สีของแผ่นป้าย ให้ใช้สีน้ำเงิน ตัวอักษรในแผ่นป้าย ให้ใช้สีขาว

4) ให้ติดแผ่นป้ายไว้ในบริเวณที่ผู้รับบริการมาติดต่อขอใช้บริการ

2.7 แสดงอัตราค่าบริการและค่ารักษาพยาบาลในที่เปิดเผย เห็นได้ง่าย

2.8 มีป้ายแสดงให้ผู้รับบริการทราบว่าสามารถสอบถามอัตราค่าบริการและค่ารักษาพยาบาลได้จากที่ใด

2.9 แสดงคำประกาศสิทธิผู้ป่วยไว้ในที่เปิดเผย และเห็นได้ง่าย

2.10 กรณีมีการโฆษณาสถานพยาบาล ข้อความต้องไม่มีลักษณะอวด หรือสื่อให้เข้าใจผิด ไม่มีลักษณะชักชวนให้มารับบริการ ไม่มีลดแลกแจกแถม และให้เป็นไปตามกฎกระทรวง และประกาศกระทรวง

2.11 มีป้ายเครื่องหมายห้ามสูบบุหรี่

3. ชนิดและจำนวนเครื่องมือ เครื่องใช้ ยาและเวชภัณฑ์ ที่จำเป็น

3.1 เวชระเบียน

1) มีตู้หรือชั้นหรืออุปกรณ์เก็บเวชระเบียนที่มั่นคง ปลอดภัย และต้องจัดให้เป็นระเบียบ สามารถค้นหาได้ง่ายหรือถ้าเป็นระบบคอมพิวเตอร์ต้องจัดให้มีระบบข้อมูลสำรองเพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย ซึ่งอาจจัดแยกเป็นแผนกเวชระเบียนโดยเฉพาะก็ได้

2) มีการจัดเตรียมทะเบียนผู้ป่วย สำหรับบันทึกการมารับบริการของผู้ป่วยอย่างน้อย ต้องมีรายการต่อไปนี้

ก) ชื่อ นามสกุล อายุของผู้ป่วย

ข) เลขที่ประจำตัวผู้ป่วย

ค) วัน เดือน ปี ที่มารับบริการ

3) มีบัตรผู้ป่วยนอก (OPD card) ที่สามารถบันทึก รายละเอียดเกี่ยวกับผู้มารับบริการ

ดังต่อไปนี้

ก) ชื่อสถานพยาบาล

ข) เลขที่ประจำตัวผู้ป่วย

ค) วัน เดือน ปี ที่มารับบริการ

ง) ชื่อ นามสกุล อายุ เพศ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี) และข้อมูลส่วนบุคคล

อื่นๆ ของผู้ป่วย

จ) ประวัติอาการป่วย การแพ้ยา ผลการตรวจทางร่างกาย และผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการขั้นสูงของผู้ป่วย

ฉ) การวินิจฉัยโรค

ช) การรักษา

ช) ลายมือชื่อผู้ประกอบวิชาชีพผู้ให้การรักษาพยาบาล

3.2 เครื่องใช้ทั่วไป จะต้องจัดให้มี

1) เตียงที่ใช้สำหรับทำการตรวจรักษา

2) เครื่องชั่งน้ำหนัก

3) ตู้หรือชั้นเก็บยา

4) อ่างล้างมือ สบู่ ผ้าเช็ดมือ

3.3 เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการตรวจรักษา ดังนี้

1) โทนิโอมิเตอร์

2) สายวัดความยาว

3) เครื่องวัดความดันโลหิต

4) นูฟิง

5) เครื่องมือกายภาพบำบัดรวมทั้งอุปกรณ์และเครื่องมือไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้

มาตรฐานทางการแพทย์ไม่น้อยกว่า 2 ชนิด จากรายการดังต่อไปนี้

- ก) เครื่องกำเนิดความร้อนลึกด้วยคลื่นสั้น (Shortwave diathermy machine)
- ข) เครื่องกำเนิดความร้อนลึกด้วยคลื่นไมโคร (Microwave diathermy machine)
- ค) เครื่องผลิตคลื่นเหนือเสียงเพื่อรักษา (Ultrasonic therapy machine)
- ง) เครื่องกระตุ้นกระแสไฟฟ้า (Electrical stimulator)
- 1) เครื่องผลิตกระแสไฟตรงเพื่อรักษา (Galvanic current therapy unit)
  - 2) เครื่องผลิตกระแสไซน์ซออยด์เพื่อรักษา (Sinusoidal current therapy unit)
  - 3) เครื่องผลิตกระแสฟาราดีคเพื่อรักษา (Faradic current therapy unit)
  - 4) เครื่องผลิตกระแสไดอะไดนามิกเพื่อรักษา (Diadynamic current therapy unit)
  - 5) เครื่องผลิตกระแสกระตุ้นประสาทผ่านผิวหนัง (Transcutaneous nerve electrical stimulation หรือ TENS unit)
  - 6) เครื่องผลิตกระแสอินเตอร์เฟอเรนซ์เพื่อรักษา (Interference therapy unit)
  - 7) เครื่องผลิตกระแสตรงศักดาสูง (High Voltage Galvanic therapy unit)
  - 8) เครื่องผลิตกระแสตรงเป็นช่วงๆ (Interrupted direct current หรือ IDC therapy unit)
  - 9) เครื่องผลิตกระแสแบบรัสเซีย (Russian current unit)
- จ) เครื่องป้อนกลับทางชีวภาพ (Bio feedback unit)
- ฉ) โคมไฟรังสีอัลตราไวโอเล็ต (Ultraviolet lamp) เฉพาะที่ใช้โดยตรงต่อร่างกายมนุษย์
- ช) ถังน้ำวนและอ่างน้ำวนสำหรับลำตัว (Whirlpool and Hubbard Tank)
- ซ) ถังแช่พาราฟิน (Paraffin wax bath unit)
- ฌ) ตู้อบไอน้ำ (Steam bath cabinet)
- ญ) เครื่องแช่แผ่นเก็บความร้อน (Hydrocollator unit)
- ฎ) เครื่องเป่าอากาศร้อนชื้น (Moist air heat therapy unit)
- ฏ) เครื่องบำบัดแบบอนุไหล (Fluidotherapy unit)
- ฐ) เครื่องควบคุมแรงกดดันความเย็นเพื่อการรักษา (Cryo controller pressure therapy unit)
- ฑ) เครื่องกดบีบสำหรับภาวะทางหลอดเลือด (Compressor unit for vascular condition)
- ฒ) เครื่องผลิตแสงเลเซอร์กำลังต่ำ (Low power laser unit)
- ณ) เครื่องกระตุ้นแบบสนามแม่เหล็ก (Magnetic stimulator)
- ด) เครื่องดึงกระดูกสันหลังไฟฟ้า (Electric traction machine)
- ต) โต๊ะหมุนและแผ่นหมุนให้ตั้งตรง (Tilt table and tilt board)

3.4 มีระบบประสานการส่งต่อผู้ป่วยไปยังสถานพยาบาลที่อยู่ใกล้เคียงเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน